

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI ALECU BALȘ. DOCUMENTE NECUNOSCUTE

*Lucian-Valeriu LEFTER**

Despre viața și activitatea boierului moldovean Alexandru sau Alecu Balș aflăm noi informații dintr-un grupaj de documente necunoscute publicului, până acum¹. Cele 25 de documente sunt privitoare la familia marelui logofăt Alexandru Balș (1801-1864), cel de-al șaptelea copil al logofătului și caimacamului Constantin Balș, numit „Ciuntul” (1744-1828), nepotul logofătului Lupu Balș (1691-1782) și al Saftei Cantacuzino².

Alecu Balș, căruia i se mai spunea „Cocoșul”, a fost proprietarul latifundiului de pe valea Bistriței, de la Broșteni, în munții Neamțului, precum și a moșiei și târgului Adjud³. Din cele două căsătorii ale sale au rezultat doi copii: Constantin (1827-1855), fiul Casandrei Cantacuzino (divorțată de Alecu Balș), ucis în duel de contele Stolberg, și Alexandru (1838-1894), fiul domniței Elenco Sturdza (divorțată de viitorul domn Grigore Ghica), fiică a domnitorului Ioan Sandu Sturdza. Descendența a continuat doar prin cel de-al doilea fiu, Alexandru Balș, care a avut patru copii: Alexandru (1861-1899), consul general la Budapesta, fără descendență, Elena (1866-1945), măritată cu doctorul Ioan Cantacuzino, membru al Academiei Române, George Balș (1868-1934), istoric de artă, membru al Academiei Române și magistratul Matei Balș (1873-1927). Astfel, prin cei doi frați, descendența acestei ramuri a familiei Balș s-a perpetuat până în zilele noastre. Arhitectul Ștefan Balș (1902-1994), membru al Comisiei Monumentelor Istorice, a fost unul dintre fiii lui Matei, dar descendența a continuat, mai cu seamă, prin fiii lui George Balș, unul dintre nepoții acestuia, Ion Balș, fiind păstrătorul documentelor pe care le înfățișăm cititorilor, în continuare.

Cel mai vechi dintre aceste documente, de la începutul anului 1793, îl are în vedere pe unchiul lui Alecu Balș, Manolache (1756-1812), spătar din 1789, polcovnic și nobil rus din 1795; a fost căsătorit cu Smaranda Mano, cu care a avut o fiică, Ecaterina (1784-1842), căsătorită cu Iordache Filipescu⁴. Lăsa danie, după moartea sa, cinci pogoane de vie bisericii ctitorite de tatăl său, Lupu Balș, în Iași.

* Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui.

¹ Documente păstrate în arhiva familiei Balș, în Elveția; mulțumesc, și cu acest prilej, doamnelor Ilinca Balș și Alexandra Chiliman-Juvara, pentru oportunitatea publicării acestor documente.

² Mihai Dim. Sturdza (coordonator și coautor), *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, volumul I, Abaza-Bogdan, București, 2004, p. 252, 254 și 257 (arborele genealogic al familiei Balș).

³ *Ibidem*, p. 641.

⁴ *Ibidem*, p. 255 și 640.

Următoarele documente dezvăluie aspecte din viața și activitatea lui Alecu Balș, putându-i fi urmărit îndeaproape al său *cursus honorum*. Astfel, pe de o parte, sunt actele privitoare la prima sa soție, Casandra Cantacuzino, cu împărțirea averii și restituirea zestrei, la 16 februarie 1833 și declararea divorțului, la 14 iunie, același an. De cealaltă parte, un hrisov al celei de-a doua soții, Elenco Sturdza, din 20 noiembrie 1827, prin care primea dreptul să aducă 100 de familii de oameni străini, din afara hotarului țării, probabil din Ardeal, pentru lucrul moșiei Adjud, precum și divorțul acesteia de primul ei soț, hatmanul Grigore Ghica, la 3 decembrie 1832.

În acea vreme, Alecu Balș era mare postelnic. După câțiva ani, la 24 septembrie 1835, a fost investit în dregătoria de mare vistiernic, iar la 29 iunie 1848 în cea de mare logofăt; în același an, la 29 septembrie, era numit și președinte al Adunării Obștești a Moldovei, în vederea alegerii unor deputați. Iar la 24 iulie 1849, prin decretul împăratului Rusiei, Nicolae I, logofătului Alecu Balș i-a fost conferit ordinul Sf. Ana, clasa a II-a.

Și asupra celor doi fii ai lui Alecu Balș, documentele ne dezvăluie câteva informații. La 12 mai 1852, Constantin Balș, căsătorit cu Natalia, fiica domnitorului Grigore Alexandru Ghica, depunea creditorilor o scrisoare de garanție pentru moșia Orășenii, din ținutul Sucevii. După câțiva ani, avea să fie ucis în duel, în vara anului 1855, iar tatăl său avea să primească o emoționantă scrisoare de condoleanțe semnată, la 6 iunie, de 37 de boieri moldoveni. Însă lăsase moștenire fratelui, postelnicului Alexandru Balș, o datorie către creditori, încât la 8 iunie 1862 mai rămăsese de achitat un rest de 2400 de galbeni.

Celălalt fiu, omonim, a urcat și el ierarhia puterii, Alexandru Balș fiind înălțat la rangul de agă, titlu conferit cu diploma din 25 ianuarie 1855. La vremea când acesta avea să se căsătorească cu Ruxandra Sturdza, era postelnic; la 7 august 1860, logofătul Alecu Balș cerea binecuvântarea pentru fiul său de la mitropolitul Sofronie Miclescu. Ruxandra era născută la 22 iunie 1842, ca fiică a vornicului Alexandru Dimitrie Sturdza și a Catincăi Sturdza Miclăușanca.

Prestigiul lui Alecu Balș era cunoscut și apreciat, pentru calitatea sa de chivernisitor, ca mare vistiernic, mărturie stau scrisorile măgulitoare de mulțumire, din 29 aprilie 1836 și 3 martie 1837, iscălite de peste 20 de boieri. Ulterior, în viața lui Alecu Balș au survenit alte necazuri, încât la 19 mai 1849, Vistieria Moldovei îl înștiința pe acesta asupra unei datorii de 10.000 de galbeni.

Aidoma înaintașilor săi, Alecu Balș a ctitorit o biserică, la Poieni⁵, în Codrul Iașilor, mărturie stând pisania: „Acest sfânt locaș s-au zidit din nou spre cinste și lauda Sf. Ierarh Nicolae, cu bunăvoința și osârdia de bunului neam dumnealui marele vistiernic și cavalier Alexandru Balș, întru unire cu prealuminata și legiuita sa soție, domnița Elenco Sturza, în vremea stăpânirii Domnului Mihail Grigore Sturdza V(oie)v(od) și a preasfințitului mitropolit Veniamin Costache, spre veșnică pomenire. 1841”⁶. Aici, a fost realizat și un pomelnic al familiei „Bălșești”, „cu cheltuiala dumnealui marelui vistiernic și cavalier

⁵ Alecu Balș a cumpărat moșia Poienile (care s-a numit Popești) de la Vasile Roset, în 1835, ulterior achiziționând și părți de moșie de la răzeșii din Pocreaca, în anii 1843-1845 (Anișoara Trincă-Buruiană, *Pocreaca. File de monografie 1502-1940*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Iași, 2008, p. 89-90). Astăzi, satul aparține comunei Schitu Duca, jud. Iași.

⁶ Arhiva Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, dosar 141/1967, anexa nr. 2.

Alexandru Balș, pe moșia dumisale Poenile, în luna mai, anul 1842⁷, din care aflăm că biserica avea mai multe hramuri. Alături de Sfântul Nicolae, lăcașul purta hramurile Sfântului Alexandru și Sfinților Împărați Constantin și Elena. Pomelnicul cuprinde patru coloane. Listele pentru vii încep cu Ecaterina doamna, Alexandru și Elena etc., iar cele pentru morți încep cu Ioan voievod, Lupul și Safta etc. Rămâne pentru viitor, identificarea pomelnicului și publicarea sa integrală.

*

I.

1793 ianuarie. Manolache Balș, fost mare spătar, dăruiește bisericii Sfântul Dimitrie din Iași cinci pogoane de vie, după moartea sa.

Manolache Balș, biv vel spat(ar), adiverez cu această scrisoare a me, că după ce am hotărât ca să mă rădic de aici, din pământul Moldovei, voind a pune la cale și pentru biserica Svântului Dimitrie, de aici, din Iaș(i), unde să află îngropat răpăosatul întru pomenire părintele mieu, ca să aibă Sfânta Biserică agiutoriu la trebuincioasăle cheltueli din drepte viile meli ce am aici, la podgorie Iașului, ațierosăsc cinci pogoani de vie la numita biserică, cari vii am lăsat asupra dumisale nepotului Răducanu Ros(e)t vel comis, casă le de. Deci viile ce va da dumnealui comis(ul) după scrisoare dumisale ce au dat la biserică să aibă numita biserică ale stăpâni cu bună pace în veci nesmintit. Și pentru încredințare am iscălit.

1793 ghenar <...>¹.

Man(olache) spat(ar), adiverez <m.p.>

L.S.²

Acești cinci pogoane viie am primit biserica di la dumnealui cuconul Răducanu.

Și adiverez, Gheorghie, iconom <m.p.>

¹Margine tăiată.

²Sigiliu mic aplicat în ceară roșie.

II.

1827 noiembrie 20. Ioan Sandu Sturza voievod acordă, prin hrisov, fiicei sale, domniței Elenco Sturza, privilegiul de a aduce 100 de liude (familii) străine de peste hotarul țării, la moșia Adjud.

Cópii.

Cu mila lui Dumnezău, Noi, Ioan Sandul Sturza voievod, domn Țării Moldaviei.

Din vreme locurilor de când unile din noroadi ș-au ales ocârmuitoriu lor pe carile îl socotesc di obșteșc și milostiv părinte și de răsplătitoriu dreptilor obștești, cel 1-iu scopos al acestuie au trebuit să fie punire în lucrare priincioaselor mijloace cu hărăzire di privighetoriu înspre statornica fericita pitrecire a supușilor săi, căci numai cu împlinire unei asămine lucrări poate oblăduitoriu norodului faci vrednic prin înalțare treptii Sali, cari așăzate fiind pe aceli înbunătățite pe el cu Dumnezău îl asămănează. Aceste toate fiind binecunoscute Domniei Noastre, și din ceasul ce dumnezăiasca pronie ne-au încredințat stăpân a ocârmuirii țării aceștie, a preiubittii noastre patrii, cugetul nostru au fost și esti spre facire di bine, dorind din tot sufletul precât să poati după vremi fericire și plăcuta pitrecire tuturor stărilor și cătră aceasta vroind a urma și lăudatle pilde a [înaintașilor] noștri domni, cari din domneștile mili au împărțășit și pe fiu lor povățuința, fiind de un cuget drept și netăgăduit cum ari și

⁷ *Ibidem*, anexa nr. 1.

fire și legi, îndatorești pe un părinte, luat-am aminte și pentru preiubita noastră fiică, Luminare Sa domnița Elenco Sturza. Hotărâm și facim vecinic privileghiu, atât Luminărei Sale cât și urmașilor clironomi, că aducând di acum înaintea di piste hotar un număr di o sută liudi oamini străini, carile adivăraș fiind prin mărturiile dregătorilor de la margine, pe undi va treci, că sânt cu adevărat oameni streini, fără nici un amestec di bir cu lăcuiorii țarei, să aibă scutiș și îndesăvârșată aparare, atât de birul vistieriei cât și di toate alte dări și havalele a țarei, rămâind slobozi spre a fi numai întru slujba casăi dumilor Sali.

Poroncim, dar, dumisale vel vistiernic, dumilor voastre dregători de pi la ținuturi, tuturor altor zapcii ca să urmeză cu nestrămutare hotărâre hrisovului acestue, ce s-au întărit cu a noastră domnească iscălitură și peceti, iar pe luminații noștri frați, domni cari din domneasca pronie să vor orându domni și oblăduitori întru acest păzit di Dumnezău pământ, poftim nu numai să nu strămute acest privileghiu ce prin adăogiri să-l întărească pentru a domniei sale vecinică laudă și fericită.

Scrisu-s-au hrisovul acesta la scaunul Domniei Meli, în orașul Eșii, întru întâia domnie noastră la Moldavie, în anul al șasăle.

Iscălit, Noi, Ioan Sandul Sturza Voievod

1827 noemvri 20

Dumitrachi Ghica vel vistiernic procit

No. 150, trecut.

C. Grigoraș, condicar

Hărtii atingătoare de moșia Adgiud, no. 12. [*adăugire ulterioară*]

III.

1832 decembrie 3. Veniamin Costachi, mitropolitul Moldovei, declară divorțul dintre hatmanul Grigore Ghica și domnița Elenco Sturdza.

Cu mila lui Dumnezeu, Meletie i Veniamin, episcop i mitropolit Sucevii și Moldaviei.

Ziditoriul a toată făptura, Domnul Dumnezeu Nostru, acel ce pentru nemărginita sa îndurare au învrednicit omenirea a o cinsti și a o înpodobi cu aceia după chipul și asemănarea sa, împărțindu-o în parte bărbătească și în parte femeiască spre păzire neamului omenesc. Acesta blagoslovind însoțirea încă di la cei întâi zidiți au zis: Creștiți și vă înmulțiți și moșteniți pământul!, încă din începutul închipuirii lăsând celor următori prin aceasta taina nunții cea sfântă. Deci, cei prin sfânta taină a nunții împreunați a să dispărți nu iaste slobod, după cuvântul Domnului, că pre carii Dumnezeu i-au împreunat omul să nu-i dispartă și fi-vor amândoi un trup, că precum nu să poate afla nici vreun om întreg la minte, nici vreun doftor iscusit, atât din trup parte sănătoasă, ci numai pre ce atât de vătămată cât primejdie stricăciunei ar îngrozi pierdere a tot trupul, într-acest chip să să socotească și între cei însoțiți, că amândoi un trup fiind de Ziditoriul împreunați, nu iaste ertat nici barbatul pre fâmei nici fâmeia pre barbat a lepăda, mai ales când și fii născuți ar ave, a căroră fericire atârână din unirea părintească. Dar însă beserica slăbiciunile firii omenești mai în urmă văzând prin sfintele soboară, după rânduitele canoane prin cercetare au slobozit a să face dispărți pentru vinovățiri pravelnice, când viața celor uniți s-ar întâmpla a fi viață neviețuită și nu urmată după cuvântul unirei și ar agiunge la atâta ură și răceală a nu să mai îndupleca la datoriile dragostei ceii legiuite, din care câte necuviințe diznădăjduiri, primejdii și neașteptate sfârșituri pot a să întâmpla, lesne să poată înțelegi, mai ales la personae de starea întâi. De aceia, dar besarica atuncea când după toate mijlocirile, sfaturile și învățăturile ce ar întrebuița, cunoscând toate acestea zadarnice și nelucrătoare și fețile unite rămasă tot în răceală și nesimțire, iaste silită a face besericească dezlegare unirei.

Așa pricină de întâmplare să vede născută între dumnealui hatmanul Grigorie Ghica și soție sa, luminata domniță Eleni, născută Sturza, că de la o vreme dumnealui hatmanul pășind și sporind în cădere datornicilor îngrădiri a soțietății, care deși Luminarea Sa le cunoaște preabine și le înțeleg, dar

le nădușa în sine fără a să jălui la cineva, cu socotință că toate să-ș vie în datornica cunoștință și părăsire lăaturalnicelor îngrădiri, însă isprava răbdării Luminării Sale au fost că deodată s-au văzut strămtorită și lipsită și de însași trebuincioasa cheltuială. Și pre lângă aceasta, atacarisită cu feliuri de afronturi și ocări, și îngrozindu-o cu feliuri de amenințări, puindu-i înaintea ca să să dispartă de dumnealui, că numai voiește a trăi și să să ducă din casă-i. Luminarea Sa încă ca o maică duioasi de copii și ca să nu pricinuiască voroavă lumii, răbdând s-au jăluit numai socrilor Luminății Sale, carii cu adevărat ca niști părinți i-au făgăduit că vor întrebuința mijlocirile îmbunării traiului cu dumnealui hatmanul, însă dumnealui neînduplecat și neîmblânzit rămâind la datoriile dragostei casii ce-i însoțiri, încă dinpotrivă mai cu asupra măsuri s-au arătat cătră Luminarea Sa agiungând lucrul până și la lovire și, în sfârșit, s-au și tras cu totul de la înpreuna viețuire la casa părintelui dumisale cu hotărâre ca să nu să întoarcă la legiuita însoțire. Așadar, văzind Luminarea Sa că răbdare sa nu are nici o rodire, ci mai vârtos atacarisită și lepădată de la înpreuna viețuiri cu dumnealui fără vreo vinovăție, dupre ce mai întâi ne-au aratat noă duhovnicești toate aceste înprejurări a Luminării Sale, ne-au rugat totodată spre a întrebuința toate duhovniceștile mijlociri și sfătuirii cătră aducere la cunoștință a soțului Luminării Sale, care deși le-am întrebuințat, atât înșine în persoană cât și prin părintele dumisale, nu s-au isprăvit nimica. Și văzând Luminarea Sa și a noastre mijlociri nu au nici o rodire și nădejde de viețuire cu dumnealui nu i-au mai rămas, au întins jalobă cătră domnul plinipotent cu aratare acestor înprejurări a Luminării Sale, care jalobă prin Mare Logofeție a Iustității, cu adresul ei din 24 zile a lunei trecute, noemvre, supt no. 7730, s-au trimis la mine spre cercetare și punere la cale întru aceia ce atârnă pricina de besericeasca hotărâre. Eu, dupre plinire pomenitei jalobe, ca besericescul ocârmuitoriu și dupre datoriia păstoriei mele, încă am mai întrebuințat duhovniceștile sfătuirii și mijlociri a putea muia inima dumisale hatmanului spre a să lipi iarăș de soție, de care fără cuvânt să dipărtează, atât prin părintele dumisale cât și înșine, în persoană. Dar din nenorocire, dumnealui au rămas cu totul neînduplecat, hotărând chiar înaintea noastră că niciodată și în veci nu să va mai uni cu Luminarea Sa.

Drept aceia, din aceste înprejurări lămurindu-ne că însoțire aceasta nu mai poate fi vreodată viețuită dupre cuvântul unirei și a dragostii, răcită fiind cu totul inima dumisale hatmanului Grigorie despre Luminarea sa, iată, în putere ce iaste dată noă de la însuși marele arhieru, Domnul Nostru Iisus Hristos, prin sfinții săi ucenici și apostoli și ai lor următori, dezlegăm această cununie și însoțire a Luminării Sale domniții Eleni, născută Sturza, ce au fost cu dumnealui hatmanului Grigorie Ghica, slobodă fiind Luminarea Sa și neavând nici o putere dumnealui hatmanul asupra Luminării Sale cu cuvântul cununiei, străini fiind unul altuia de acum înaintea și în veci. Și Luminăția Sa ca o nevinovată, dacă va voi va putea treci cătră altă însoțire, iar dumnealui hatmanul, ca un pricinuitoriu aceștii dispărțanii, nu va fi slobod.

Spre încredințare s-au dat Luminării Sale această besericească carte de dispărțire.

1832 dechemvr(i)e 3 zile

Veniamin mitropolit Moldaviei <*m.p.*>

IV.

1833 februarie 16. Postelnicul Alecu Balș și Casandra Cantacuzino se învoiesc asupra împărțirii averii și restituirii zestrei, în mod pașnic, în vederea divorțului.

Gios iscăliții, Alecu Balș, postelnic, și Casandra Cantacuzino, încredințăm prin acest înscris, că pricineală de neînvoire ce-au născut între noi, sămi di disfacere însoțării noastre, am rugat pe rudele și pe părinții noștri să o mijlocească cu pacinic chip.

Așadar, prin a dumilorsale lucrare, curmând astăzi toate pricinile dintre noi și primindu-mi eu, Casandra Cantacuzino, de la dumnealui postelnicul Alecu Balș, atât câti lucruri am avut lăsat la dumnealui, a mele, cum și toate câte am avut de la părinți zăstre, bani, moșii și lucruri, și exofilisăsc pe dumnealui postelnicul Alecu Balș în veci dispre orcăre pretenție ce eu a-ș pute face asupra dumnealui supt orice închipuire, fiindcă mi-am priimit totul și numai am asupra a reclamarisă nimică, di rămâni

dumnealui postelnicul pentru totdeauna disfacut di mini și slobod a lua dispărțarea bisăricească a să cununa de-al doilea, într-un cuvânt, a face ce va voi cu persoana și avere dumnealui.

Asămine, rămâne în veci slobodă dispre mini, postelnicul Alecu Balș, și dumneai cucoana Casandra Cantacuzino fără să pot eu vreodinioară întinde niciun fel de pretențae asupra dumisale, cum și volnică a lua bisăricească dispărțare pe cununia de-al doile, într-un cuvânt, a face ce va voi cu persoana și avere dumneai.

Iar copilul nostru, Costachi, rămâne la mini, maica lui, pân la șapți ani a nevrăstei sale, că eu, cu a me cheltuială, să-i port de grijă fără să fie dumnealui postelnicul îndatorat de a da nimică, iar de la șapți ani am a-l priimi eu, părintile său, spre a-i face creștere cu a me cheltuială, fără să fie îndatorită dumneai, cucoana Casandra, a-i da nimică.

Drept acee, această disfacere și exofilisăt fiind urmată cu a noastră diplină mulțămire, am iscălit-o îmbe părțale, dând unul la mâna altue asămine hârtie, care ca să aibă toată tărie am rugat de s-au iscălit de rudele și părințai noștri și s-au încredințat de locul competent după amândurora cerire.

1833 februarie 16

Alexandru Balș, postelnic <m.p.>

Casandra Cantacuzino <m.p.>

Costandin Canta, vistiernic, martur <m.p.>

Giudecătoria Ținutului Eșii

Înscrisul acesta fiind act, adivăratili iscălituri a dumilorsali, postelnicul Alexandru Balș, Casandra Cantacuzino și dumnealui vistiernicul Costachi Canta, după cerire ci și prin jalobă au făcut, să încredințazi și di cătră giudecătorie supt no. 235 și punire pecețai.

Eși, 1833 mart <...>¹

<...>²

Director, Casiiian, L.S.³

¹Margine tăiată.

²Două iscălituri indescifrabile.

³„Pecete Giudecătoriei Ținutului Eșii 1832”.

V.

1833 iunie 14. Veniamin Costachi, mitropolitul Moldovei, declară divorțul dintre postelnicul Alexandru Balș și Casandra Cantacuzino.

Cu mila lui Dumnezeu, Meletie i Veniamin, episcop i mitropolit Sucevii și Moldaviei.

Ziditoriul a toată făptura, Domnul Dumnezeuul Nostru, acel ce pentru nemărginita sa îndurare au învrednicit omenirea a o cinsti și a o înpodobi cu aceia duple chipul și asămănarea sa, înpărțindu-o în parte bărbătească și în parte fimeiască spre păzire neamului omenesc. Acesta, blagoslovind însoțirea încă di la cei întâi zidiți au zis: Creșțiți și vă înmulțiți și moșteniți pământul!, încă din începutul închipuirii, lăsând celor următori prin aceasta taina nunții cea sfântă. Deci, cei prin sfânta taină a nunții înpreunați a să dispărți nu iaste slobod, duple cuvântul Domnului, că pre carii Dumnezeu i-au înpreunat omul să nu-i dispartă și fi-vor amândoi un trup, că precum nu să poate afla nici vreun om întreg la minte, nici vreun doftor iscusit atât după trup parte sănătoasă, ci numai pre ce atât de vătămată cât primejdie stricăciunei ar îngrozi pierdere a tot trupul, într-acest chip să să socotească și între cei însoțiți, că amândoi un trup fiind de Ziditoriul înpreunați, nu iaste ertat nici barbatul pre fâmei nici fâmeia pre barbat a lepăda, mai ales când și fii născuți ar ave, a căroră fericire atârână din unirea părintească. Dar însă beserica slăbiciunele firii omenești mai în urmă văzând prin sfintele soboare duple rânduitele canoane, prin cercetare au slobozit a să face dispărțiri pentru vinovățiri pravelnice, când viața celor uniți s-ar întâmpla a fi viață neviețuită și nu urmată duple cuvântul unirei și ar agiunge la atâta ură și răceală a nu să mai îndupleca la datoriile

dragostei cei legiuite, din care câtă necuviință diznădăjduiri, primejdii și neșteptate sfârșituri pot a să întâmpla lesne să poată înțalege, mai ales la persoane se starea întâi. De aceia, dar, besarica atuncea când după toate mijlocirile sfaturile și învățăturile ce ar întrebuița, cunoscând toate acestea zadarnice și nelucrătoare și fețile unite rămasă tot în răceală și nesimțire, iaste silită a face besericească dezlegare unirii.

Așa pricină de întâmplare să vede născută între dumnealui postelnic Alexandru Balș și soție dumisale, dumneai cucoana Casandra, fiica dumisale vistiernic Costache Cantacuzino, că născându-se ură și neunire între dumnealor și din zi în zi sporind au agiuns la ce mai di pe urmă a nu să mai putea iconomisi unul pe altul și deși dumnealui postelnic, prin înscrisul din 1832 octomvrie 28, ceri veșnică dispărțire despre dumneaei cucoana Casandra, însă beserica după ale ei datorii <...>¹ cerire ci au hotărât diostasis între dumnealor pe vreme <...>¹ supt închipuire ca doar în această vreme să să încălzască inimile cele răcite și să să unească iarăș la împreuna viețuire, însă nădejdiile și mijlocirile besericii s-au văzut nelucrătoare, că răcindu-să cu totul <...>¹ dragoste unirii, s-au și disfacut între dumnealor politicești, dându-și unul altuie înscrisuri de veșnică slobozenie.

Dupre o asămine înprejurare, dar și după cerire făcută de cătră dumnealui postelnic cu înscrisul din 10 a lunii curgătoare, ca să să cunoască și de beserica veșnic dispărțit, fiind că să află încă amândoi în vârsta tinereților, pentru ca să nu li să întâmple ceva mai rău, ci diznădăjduire naște, iată în putere ce iaste data noă de la însuș marele arhiereu, Domnul Nostru Iisus Hristos, prin sfinții săi ucenici și apostoli și ai lor următori, dizlegăm această cununie și însoțire a dumisale postelnicului Alexandru Balș ce au fost cu dumneai cucoana Casandra, născută Cantacuzino, slobod fiind dumnealui postelnic și neavând nicio putere unul asupra altuie, cu cuvântul cununiei în veci. Și dacă va voi dumnealui postelnic a trece cătră altă însoțire iaste slobod. Drept aceie, spre încredințare acei de veci dispărțiri a pomeniților, făcându-să această carte de dispărțire, pe care puindu-să pecetea mitropoliei și iscălindu-să de noi, s-au dat la dumnealui postelnic ca să-i fie spre tărie.

1833 iunie 14 zile

Veniamin mitropolit Moldaviei <*m.p.*>

¹Rupt.

VI.

1835 septembrie 22. Mihail Sturdza voievod investește pe marele vistiernic Neculai Canta în dregătoria de mare logofăt, iar în locul său numește pe Alexandru Balș ca mare vistiernic.

Cópii di pi ofisul Preînălțatului Domn al Moldovii cătră Sfatul Adiministrativ, din 22 septemvrie 1835, no. 115.

Fiindcă dumnealui Logofătul Trebilor din Lăuntru, Alexandru Ghica, ne-au făcut arătare că stare sănătății și cainicile înpregiurări nu-l mai iartă o onorarisî postul în cari să află, Noi, deși avem în vederi priințile de care au dat dovadă în cursul slujbii, în diastimă di trii ani, însă în priivire ceririi dumisale cu mânănciune l-am ovolnit. Dară, dorind ca și di acum înnainte acest post să fii ocuparisăt di o persoană a căriia ispită și priincioasă slujbă să fii cu încredințare pentru Noi, de înțalepti și nimerite chibzuirii cătră interesurile publice, am țântit loare aminte asupra dumisale vel vistiernic Neculai Canta <...>¹ în postul Logofiții Trebilor din Lăuntru, cu toate dreptățile și însușirile acestui post, după rostire Organicescului Reglement, iar în locul dumisale orânduim vel vistiernic pi dumnealui postelnic Alexandru Balș, pentru cari facim cunoscut Sfatului spre cuvenita dumisale parte sa lucrare.

Iscălit, Mihail Grigori Sturza voievod.

No.527

Vel Postelnic procit.

Șef secției, stolnicu Dobrovici.

¹ Acoperit.

VII.

1835 septembrie 24. Mihail Sturza voievod investește pe Alexandru Balș în dregătoria de mare vistiernic.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Mihail Grigoriu Sturza voievod, Domn Țării Moldovii.

Acest credincios boeriu Domniei Mele, dumneata arhon postelnic Alexandru Balș.

În urmarea rânduirii în postul Logofeției Trebelor din Lăuntru a dumisale vistiernicului Necolai Canta, Noi, dorind ca postul Vistieriei să se ocuparisască de o persoană a căria neprihănit haractir să fie o încredințare pentru Noi de priincioasă plecări și înțeleptă chibzuii cătră interesurile finansurilor, am ținut luare aminte asupra dumitale. Și dar, iată, prin acest al nostru domnesc decret te rânduiim în postul Marii Vist(i)erii hărăzindu-ți totodată și rangul de vel vistier, cu toate dreptățile și însușirile lui după reglement. Pentru care, prin osăbit ofis s-au și făcut cunoscut Sfatului Administrativ spre cuviincioasa din partea sa lucrare, iară după asăminea hărăzire, Noi vom ave de plăcere a privi la dovezile ce dumneata însuflețit de iubirea de patrie nădăjduim că ve-i da potrivit cu cugetările ce păstrăm despre persoana dumitale.

Mihail Grigorie Sturza voievod <*m.p.*>

L.S¹

No. 527

Vel Postelnic procit.

Șef secției, stolnic Vasăle Dobrovici.

No. 115

1835 septembrie 24

¹ Sigiliul mic al Moldovei, octogonal, din 1834, aplicat în tuș roșu.

VIII.

1835 septembrie 26. Marele postelnic Nicolae Suțu, secretar de stat, înștiințează pe Alexandru Balș că a fost investit în funcția de mare vistiernic.

Marele Postelnicu

Secretariu de Stat a Moldaviei

Secția a 2-le

No. 1581

Anul 1835 săptemvrie 26 zăle

Dumnealui Vel Vistiernic Alexandru Balș

Preinălțatul Domn, după dimisăone ci au dat dumnealui logofăt Alexandru Ghica, au binivoit a rândui logofăt Trebilor din Lăuntru pi dumnealui vistiernic Neculai Canta și vel vistiernic pe dumneata. Drept aceia, priimindu-să întru aceasta la sfat și-nadins poronca Înălțimii Sale, supt no. 115, gios iscălitu secretariu de stat, în urma însărcinării pusă asupra grăbești a o împărtășî dumitale aice, în copie, spre regularisăre.

N. Suțu <*m.p.*>

Șef secției, stolnicul Vasăle Dobrovici.

Cătră dumnealui Vel Vistiernic Alexandru Balș, No. 1581

IX.

1836 aprilie 29. Adunarea Obștească trimite scrisoare de mulțumire lui Alexandru Balș, iscălită de 22 de boieri și doi ierarhi, apreciindu-i calitățile administrative.

Obșteasca Obicinuită Adunare

No. 14

1836 apr(ilie) 29

Cătră cinstit dumnealui vel vistiernic Alexandru Balș.

Dreapta regularisâre și ace cu desăvârșiri bună încuviințare ce s-au descoperit în totul sămâi vistierăii pe anul trecut 1835, cercetată de cătră adunari și aceli îndeobștii asupra administrații finansului înțelepti și de toată prăzența chibzuirii a dumitali numai puțin și a străbătătorâi iscusinți a dumitali în tratațâile Sfatului Ocârmuitoriu, unde pe te afli mădular, sânt, vrednice arhon vistiernic, pe toată lauda și mulțămire obștăei.

Adunare pătrunsi de vrednicie, râvna și patriotizmul ce caracterisescu pe dumneata, ari o vii plăceri a-ț înfătoșa mărturisirile aice mai adivărati obștești mulțămiri din parte simbatrioților, pe cari binivoiești ale priimi cu încredințare că eli nu sint însuflețite decât de la simțare unei datornice obștești recunoștinți.

Veniamin, mitropolit Moldaviei

Sofronie, episcop Hușului

Vasile Rosăt, hatman

Canta, logofăt

<...>¹, vornic

Constantin Rosăt

<...>¹, vornic

<...>¹

Gheorghe Sturza, postelnic

Buhuș

<...>¹, agă

Ioan Sturza

A. Sturza [?]

M. Rahtivan [?]

I. Roset, spatar

Cristescu, spatar

Grigori Cuciuc, spatar

Vasili Alexandri, spatar

Vasili Veisa, spatar

<...>¹, spatar

Negre, ban

Iordachi Milu, paharnic

Chiriac, ban

Alecu Bran, caminar

¹Indescifrabil.

X.

1837 martie 3. Adunarea Obștească trimite scrisoare de mulțumire marelui vistiernic Alexandru Balș, iscălită de 20 de boieri și un ierarh, apreciindu-i calitățile administrative.

Obșteasca Obicinuită Adunari

No. 15

1837 mart 3 zile

Cătră cinstit dumnealui Vel Vistiernic Alexandru Balș.

Luând săvârșire cercetare sămii vistieriei pe anul trecut, 1836, și a budge (tu)lui pe anul următoriu, 1837, înfătoșate de dumneata Adunării și adiverindu-să de cătră Adunari, să întorc dumitale împreună cu extracturile i chințile și documenturile atingătoare de samă, rigularisiri și ace cu disăvârșiri bunăincuviințare ci s-au descoperit în totul sămii visteriei și în administrația finansului, precum și în lucrările Sfatului Ocârmuitoriu, undi ti afli mădulariu, sânt, vrednice arhon vistieriu, de toată lauda și mulțămire obștiei. Adunare, dar, având de toată mulțămire, vă mărturisăști celi mai adivărati obștești

mulțămiri din parte simpatrioților pentru râvna și patriotizmul ci caracterisăscu pe dumneata, pe cari binivoești a li priimi cu încredințare, ca un adivărat prinos și a unei datornice obștești recunștinți.

Veniamin, mitropolit Moldaviei

Vasile Rosăt, hatman

<...>¹

Canta, logofăt

Carp, vornic

<...>¹, vornic

Gheorghii Sturza, postelnic

<...>¹ vornic

Ioan Sturza

<...>¹, agă

Vasili Alexandri, spatar

M. Rahtivan [?]

A. Sturza [?]

Buhuș, agă

Cristescu, spatar

<...>¹

Iordachi Milu, paharnic

I. Chiriac, ban

Grigori Cuciuc, spatar

<...>¹, spatar

Alecu Bran, caminar

¹Indescifrabil.

XI.

1842 iulie 1. Act de naștere a Ruxandrei, fiica vornicului Alexandru Dimitrie Sturza și a soției acestuia, Ecaterina.

În numile Domnului Nostru Iisus Hristos.

Gios iscălitul, arhimandritul Ilarion Safer, mărturisăsc că la 22 a lunii Iunie, în zioa Sfântului sfințit mucenic Efsevie, episcopul Samosatelor, în anul de la Hristos 1842, s-au născut din drepti pravoslavnici părinți, anumi dumnealui vornicul Alexandru Dimitrie Sturza, în vârstă de 40 ani și soție dumnealui, Ecaterina, născută Sturza, în vârstă de 30 ani, o fică care la zi întâiu a lunii Iulie, în zioa Sfinților și făcătorilor de minuni fără de arginți Cosma și Damian, s-au luminat cu sfântul botez în biserica Sfântului marelui mucenic Dimitrie din acest oraș, și s-au numit Ruxandra. Botezul i-am cetit eu, iară naș i-au fost dumneii mare logofiteasă Elenco Sturza. Spre încredințare dar mărturisăsc prin această adiverință supt iscălitura me și pecete bisericii în care asăminea au iscălit și nașa, în orașul Eșii, 1842, luna iulie 1-iu.

L.S.

Ilarion arhimandrit <m.p.>

Cu adevărat, eu am fost nașă pruncăi Ruxandra, fiica fiului mieu, vornic Alexandru Sturza, și maica sa Ecaterina, născută Sturza.

Elenco Sturza <m.p.> [lb. greacă]

¹ Sigiliul: „Orașul Eșii 1834”, la bisericii cu hramul Sf. Paraclis Hramulr(a)m(ul) Sf. Paraclisea M(are) Sfnnt Grigori”.

XII.

1848 iunie 29. Mihail Sturdza, domnul Moldovei, învestește pe Alexandru Balș în dregătoria de mare logofăt al Departamentului Treburilor din Lăuntru.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Mihail Grigoriu Sturza Voievod, Domn Țărei Moldovei.

Cinstit credincios bo(i)er a Domnii Mele, dumneata arhon vistiernic Alexandru Balș.

Luând în bagare de sami slujbile ce dumneata ai făcut țării și bunile cugetări ce ai aratat cătri dânsa în înpregiurările de față, dovedind priincioasi plecare prin înlesnirea ce ai făcut vistierii întru mutare a cincisprezăce mii galbeni, Noi prețuim asăminea lăudată urmare. Deci, pentru a da dumitale

o nestrăduită dovadă de cinstire ce-ți păstrăm și de a noastre mulțămiri pentru așa înlesnire făcută visteriei în vreme de trebuință, Domnie Noastră te rânduim Vel Logofăt a Trebilor din Lăuntru având deplină nădejde că dumneata însuflețit de sâmtire pentru binile țării și povățuit de delicatețe împregiurărilor de față, veți întrebuința toată sârguința spre a răspunde cu deplinătate la așa de mare cuviință chiemare, apoi întru cârmuirea pricinilor atârinate de competențe departamentului din Lăuntru, potrivit cu prințipurile reglementului și ofisurilor noastre, supt n-le < >, cât și întru ceie ce privește îndestularea în vreme și după toată trebuința a oștirilor împărătești aflătoare în țară, ca prin așa activă și îndeplinită lucrare să dovedești a noastră desăvârșită mulțămire.

Mihail Sturdza voievod <*m.p.*>

L.S.¹

No. 346

Beldiman vel postelnic <*m.p.*>

Șefu secșiei, spatar C. Popovici <*m.p.*>

Secșie II, din Departamentul de Stat

No. 64

În 29 iunie 1848.

¹ Sigiliul mic al Moldovei, octogonal, din 1834, aplicat în tuș roșu.

XIII.

1848 septembrie 29. Mihail Sturdza voievod împuternicește pe logofătul Alexandru Balș în funcția de președinte al Adunării Obștești, în vederea alegerii a doi deputați.

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Mihail Grigoriu Sturza Voievod, Domn Țării Moldovei.

Cinstit credincios bo(i)eriu Domniei Mele, dumneata arhon logofăt Alexandru Balș

Adunare alegătoare a doi deputați de capitală pentru Obșteasca Obicinuita Adunare, adecă unul în locul dumisale vornicului Costachi Sturza, carile s-au demisionat din această însercinare, și altul în locul dumisale vornicului Necolai Milu, ci este rânduit șef a Departamentului Averilor Bisericești, urmând a să întruni la 30 a aceștii luni septemvrie, precum s-au publicat prin buletinul cu no. 67.

Noi, întru prețuire meritelor dumitale, găsim de cuviință a însercina pe dumneata cu prezeduire Adunării Alegătoare din 30 septemvrie și dar facem cunoscut dumitale ca să înnaintezi cuvenita lucrare spre săvârșire unei așa alegiri cu ce mai bună orânduială prin păzire instrucțiilor și a regulelor statornicite ce au slujit de povățuire și în alte de asemine prilejuri de mai înnainte.

No. 522

Vel postelnic procit

Director, d(umnealui) postelnic Pricop Florescu

Șefu secșii, C. Polizu, spatar

No. 89

1848 septemvrie 29

XIV.

1849 mai 19. Vistieria Moldovei înștiințează pe logofătul Alexandru Balș asupra unei datorii de 10.000 de galbeni.

Cinstit dumisale boeriului logofăt și cavaler Alexandru Balș

Asupra celor cuprinși în adresa duminilor voastre din 18 a următoarei luni, vistieria cu cinste vă faci cunoscut că de vreme cu dumneavoastră nu v-ați închipuit a mai aduci rămășița de 10.000 galbeni spre complectari și resumii de 15.000 galbeni cu care ați fâgăduit a înlesni fără dobândă pe vistierie,

apoi în priivire că de astăzi nu si mai găsești în nevoie în care să afla pe la timpul când dumneavoastră ați aratat o asămine bună plecare, ci din înprotivă esti în stare a vă îndestula mijlocire prin întoarcire ș-acelor cinci mii galbini ci i-ați numărat. Cu aceasta vi să împărțășăști de a veni să-i priimiți urmând a rămâne necerșut pentru parte cari nu v-ați înlesnit a înfățoșa.

Costachi Cantacuzin <m.p.>

Samiș visterii <...>¹

No. 2853

1849 maiu 19

¹ Indescifrabil.

XV.

1849 iulie 24. Diplomă, limba rusă. Nicolae I, împăratul Rusiei, acordă Ordinul Sf. Ana, clasa a II-a, logofătului „Aleco Balșu”.

XVI.

1849 iulie 24. Diplomă. Traducere contemporană a diplomei rusești, prin care Nicolae I, împăratul Rusiei, acordă Ordinul Sf. Ana, clasa a II-a, logofătului Alecu Balș.

Tălmăcirea

Cu mila lui Dumnezeu, Noi, Nicolai Întăi, împărat și sângur stăpânitor a toată Rosia, și alta, și alta, și alta.

Domnu logofet moldovenesc A[leco] Balș

Întru mărturisire buneii noastrei voinței cătră dumneavoastră, Noi, întru tot milostivește prin ucazul din 15 iuli 1849, ce am dat capitulului, l-am miluit cu Ordenu Sfintei Anni, clasul al doile.

Actul acesta spre încredințare iscălit cu pecetea ordinilor întărit și cu insihnilie pomenitului ordenu să să trimată dumnisale, am poroncit, Noi, capitulului ordenilor împărății Rosiinești și crăești.

Data la Sant Peterburg, în 24 iuli 1849.

Vițe-prezident Tr. Barace

Plenu, A. Sadurov

Șefu țereemonii, K. Trubețchii

XVII.

1852 mai 12. Costandin Balș întocmește o scrisoare de garanție, în vederea unui credit, pentru moșia Orășenii, din ținutul Suceava, primită zestre de la tatăl său, Alexandru Balș.

Mai gios iscălitul, Costandin Alixandru Balș, fac cunoscut că așa precum eu, astăzi, după legiuita însoțări cu domnița Natalia, fiica preînălțatului Domn al Moldovvei, Grigori Alexandru Ghica, mi-am priimit în natură și în naht toată zestre deplin, și să află supt ocârmuire me, apoi spre a pute a asigura în fondosul moșiilor ce și mie îmi sânt dati de la părintele mieu, dumnealui logofăt Alexandru Balș, și anume Orășenii cu toate celelalti săliști din ținutul Sucevii, am rugat prin aceasta pe iubitul mieu părinte ca să-mi îngădui de a garantui pomenita zestri ci mi s-au trădat în fondosul arătatelor moșii, ce mi s-au dat în stăpânire me, după actul din 25 ghenar 1852, ci s-au săvârșit mai înnainte de însoțire me cu domnița Natalia Ghica.

Costachi Balș <m.p.>

Și noi, gios iscăliții, aflându-ne față la facirea și iscălirea acestui act, după pofta ce ni s-au făcut de dumnealui <...>¹ Costandin Alexandru Balș, îl adiverim și-l iscălim ca martori.

În 12 mai 1852.

<...>¹

Gr. I. Ghica <*m.p.*>
 M. Kogălniceanu <*m.p.*>
 <...>¹
 Teodor Balș <*m.p.*>

¹ Indescifrabil.

XVIII.

1855 ianuarie 25. Alecu Balș este înălțat la rangul de agă.

Grigorie Alexandru Ghica voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn Țerei Moldovei.

Cunoscut și știut facem la toți căroră se cuvine a ști, că luând în considerație servițiile ce dumnealui Alecu Balș au plinit, numai puțin și ale sale merite personale, și credința cătră Noi și Patrie, duple prerogative ce avem îi hărăzim rangul de agă, în care însușire orânduie dumnealui Secretariul de Stat a-l înregistra în cartea rangurilor spre a fi obștește cunoscut și onorat duple cuviință.

Datu-s-au în Rezidența Noastră a Iașilor, Anul mântuirii una mie opt sute cinizeci și cinci, luna ghenarie, în 25 zile a Domniei Noastre anul al <>¹.

Noi, Grigorie Ghica, voievod <*m.p.*>

Secretar de Stat, C. Ghica <*m.p.*>

Directorul,

Șeful Secției I-a,

No. 1153

L.S.²

No. 1163

Secția I-a din Secret(ariatul) de Stat

¹ Loc gol.

² Sigiliul: „Noi, Grigorie Alexandru Ghica v(oi)v(od), cu mila lui Dumnezeu, Domn Ț(ării) Moldovii”.

XIX.

1855 iunie 6. După moartea lui Constandin Balș, ucis în duelul cu contele austriac Stolberg, 37 de boieri iscălesc o scrisoare de condoleanțe către tatăl acestuia, marele logofăt Alexandru Balș.

Exelenției Sale

D. D. Marelui Logofăt i Cavaler Alexandru Balș

Fatala întâmplare ci nepregătit și atât de timpuriu au răpit dintre viețuitori pe un iubit al vostru fiu și al nostru copil compatriot, au adus o lovitură de acele mai puternice, care credem fără îndoială că v-au singerat părinteasca inimă.

Gios iscăliții, ca membri a familiei cei mari, totalul public a capitaliei, pătruși de asemenea tragică întâmplare, nu vi să înfășoșază prin aceasta cu ace simplă țintire de a vă opri părinteștile lacrimi, a căroră curgere este menită de providență pentru ușurarea sufletului apasat, ci spre a vă mărturisi totodată a lor adâncă păreri de rău pentru pierderea prețuitului copil patriot și a lor vie recunoștință, că în vrâsta fragidă și scurtul timp, acest scump al vostru fiu au dizvălit cele mai vrednici de laudă calități cu care au subjugat nu popoară iubite, ce inimile de binevoitoare a unui public întreg.

A sale nobile întreprinderi în postul timpurelnic de șef a poliției de capitalie, prin departarea a tot interesul, prin neadormita deplinire a datorii ce-l privea și prin nesfiala de față hatărului, au făcut a să înlătura abuzurile asupritoare și a să respecta stindardul bunei cumpeni, fapte cu cari au făcut

cinste înaltei cărmuiri ce l-au ales, au lăsat fallă familiei și chiar nații sale și au dat cel mai bun exemplu nobilii tinerimi despre singura cale prin care numai să poate ajungi la dragostea și opinia publică.

Așa, Exelență, firescul și patrioticescul părinte aceasta fiind icoana nobilului tânăr vornicu(1) Costică Balș, în locul fiului ce vă lipsește acum, primiți ca balsam la a voastră părintească durere recunoștința publică a căriea lacrimi stoarsă din curățania inimilor vor vecinici aducerea aminte. Iar saracul și văduva vor privi în voi pururea cu duiosie pi părintele făcătorului lor de bine.

1855 iunie 6 zile, Iașii.

N. Farra	V. <...> ¹ , serdar
C. Bosie	N. Ciucă, sardar
A. Bibir, agă	D. Moldovean, caminar
D. Chiriță, comis	Vasili Stamati, stolnic
V. Caraza[?], agă	D. Pogor, sardar
N. Surucean	Gheorghii Miller, sardar
V. Drăghici, agă	Caminar D. Vasilievici
Grigori Drăghici, agă	P. Boian, ban
N. Drosul, agă	Capitan Dragomirescu
Spatar T. Burada	D. Suruceanu, comis
Costin Tudori, caminar	P. Afurdui
Toader <...> ¹ , stolnic	<...> ¹
D. Balica, ban	Sardar C. Anghel
Spatar Iancu Strat[?]	N. Dragomirescu
A. Savatopol, comis	P. Constandachi
C. Alcaz, caminar	H. Calestru
D. Miclescu	Christachi Georgiadi
Machidon, caminar	<...> ¹
Dr. Fătul	

¹ Indescifrabil.

XX.

1857 iulie 8. Certificat pentru alegerea logofătului Alexandru Balș ca deputat al Divanului Ad-Hoc de ținutul Putna.

CERTIFICAT

La rezidența ținutului Putna, adunându-să astăzi, în optu zâle a lunei iulie, 1857, toți d(dumnealor) proprietarii mari, potrivit cu art. 2 din Împărătescul Firman, au ales cu majoritatea glasurilor potrivit cu liste adiverite de alegere, deputat la Divanul Ad-Hoc pe d(umnealui) Alecu Balș, logofăt, pentru care s-au dat acest certificate adeverite de prezidentul și secretarii adunării alegătoare.

Prezedent, I. Pruncu [?], vornic

Secretari, C. Vidrașcu

N.C. Cotescu, secretar

XXI.

1857 septembrie. Certificat pentru alegerea logofătului Alexandru Balș ca deputat al Divanului Ad-Hoc de ținutul Putna, iscălit de mai mulți alegători.

CERTIFICAT

La rezidența ținutului Putnii, adunându-să astăzi, în 30, treizăci, a luni august, 1857, toți D.D. proprietarii mari, potrivit cu art. 2 din Împărătescul Firman, au ales cu majoritatea glasurilor potrivit cu listele adiverite de alegere, deputat la Divanul Ad-hoc pe D. Logofăt Alexandru Balș, pentru care s-au dat acest certificate adevărit de prezidentul și secretarii Adunării alegătoare.

Prezident, <...>¹

Secretari, I. Pruncu [?], vornic

Șt. Dăscălescu

No.37. cercetându-să mandatul de față și găsindu-să conform cu regulile staronice să adiverești.

1857, septemvri(e) <...>²

Costachi Conachi

L. Catargiu

D. Cozadini

<...>¹

C. Roset

N. Bosie

Eu, Ioan Levărdă, am pus degitul.

¹ Indescifrabil.

² Margine tăiată.

XXII.

1860 august 7. Alecu Balș cere mitropolitului Sofronie Miclescu acordarea binecuvântării căsătoriei fiului său, Alexandru, cu Ruxandra Sturdza.

Înalt Preosfinției Sali Mitropolit Sofronie, Arhiepiscop și Mitropolit Moldovei și Sucevei și Cavaler.

Pe fiul meu, Postelnicul Alexandru Balș, hotărând d'al căsători cu tânăra Ruxandra, fiica domniei sali cucoanei vorniceasa Catinca Sturza Miclăușanca, rog pe Înalt Preosfinția Voastră să binevoiți a învoi această cununie dând blagoslovenie, fiind fiul meu din eparhia Preosfinției Voastre și nicum rudenie cu logodnica și totodată fiind această căsătorie cu buna mea învoire.

7 august 1860, Iași

Alecu Balș logofăt <m.p.>

[Rezoluție]

1860 avgust 8. După încredințarea dumisale boerului marelui logofăt și cavaler Alexandru Balș pentru fiul său, dumnealui postelnic Alexandru Balș, nivoiește a lua întru însoțire pe dumneaei tânăra Ruxandra, fiica domniei sale cucoanii Catinăi Sturza Miclăușanca și că nu urmează nici o pricină de înrudire, dăm voe și blagoslovenie a să cununa.

Sofronie mitropolit <m.p.>

XXIII.

1862 iunie 8. Tribunalul Iași înștiințează pe Alexandru Balș asupra datoriei fratelui său, Constantin, rămasă de achitat către creditori, respectiv peste 2400 de galbeni dintr-un total de peste 10.000 de galbeni; adevărul asupra achitării restului datoriei.

Iași, 1862 iunie 8 zâle.

Principatele Unite

Tribunalul de Iași

Secția a II [-a]

Biuroul al 2 [-lea]
N(r.) 8102

Domnul meu!

În urmarea suplicei ce ați adresat tribunalului ce prezidez, prin cari cereți a vi se faci cunoscut, mai rămân creditorii, afară de d(umnealui) Iancu N. Cantacuzin, cari au dezistat de orice pretenție de dispăgubire pentru creanțele răposatului dumneavoastră frate Costică Balș, trecut în proprietatea d(umnealui) Cantacuzin, din averea părintelui dumneavoastră logofăt Alecu Balș, carele nu se cunoaște în drept a o ataca și carii se nu se poată acoperi cu averea proprie a răposatului dumneavoastră frate, aflată în tribunal, și totodată declarați că faceți o jărtfă personală pentru achitarea acelor datorii pentru a se închide acta pretențiilor creditorilor răposatului dumneavoastră frate, asupra averei părintelui dumneavoastră și a se publica dezistarea dumnealui Cantacuzin. Cu onor, vă fac cunoscut că creditorii ce au rămas cu creanțele netrecute către dumnealui Cantacuzin, fiind 15 la număr și pentru a li se plăti creanțele cu procentile convenite, pe lângă banii aflați la tribunal în somă de 8386 galbeni, 108 lei, 85 bani, mai trebuiește încă soma de 2442 galbeni, 14330 lei, 116 bani, fiind acele datorii cu dobânzile lor în somă de 10828 galbeni, 14439 lei, 27 parale.

C. Iorgulescu
Dimaridi [?]
Trecut, Tiron

Domniei sale, Domnului Alexandru Balș.

Adiverință

De la domnie sa Alixandru Balș s-au primit suplica din 7 a următoarei sume de 2829 galbeni, 11 lei, 38 parale, 2 bani, adică suma de două mii optusute douzăci și nou galbeni, unsprezeci lei, 2 bani, treizăci și opt parale, doi bani, pentru plata datoriilor răposatului Costică Balși, cari bani închiindu-să la no. <...>² pe an următoriu, s-au eliberat aceasta domniei sale după rezoluție.

Dudescu
L.S.¹
Dimaridi [?]
No. 8094
1862 iuni 8 zili

¹ Sigiliul: „Principatele Unite. Judecătoria de Jassy. Sekția II. 1858”.

² Loc gol.

XXIV.

1864 mai 15. Proces verbal asupra măsurătorii pădurii Blaga din jud. Vaslui (azi în com. Schitu Duca, jud. Iași).

Prescript verbal

Astăzi, la 15 a lunii mai, anul 1864, când au fost regulat terminul pentru măsořiște pădurii din Blaga, vândută de răposata Elenco Dospinesco și soțul dumisale, dom(nul) Mihalachi Dospinesco, neguțătorului Șomșa <...>¹ din Iași, subscrișii, subprefect plasei Crasna din județul Vaslui și inginerul statului pășind la fața locului, unde în ființa dom(nului) Dospinescu, reprezentatul în drit și soție dumisale, și domnul Iancu Th. Cantacuzin, reprezentatul dom(nului) Alexandru Balși, megieși pe din sus și pe din jos cu proprietate de pe care esti pădurea vândută, după înputernicirea din partea ce au înfășoșat, confirmată de Tribunalul civil din Iași, secția III, no. 162, dintr-a următoarii luni, s-au regulat foaei darea măsořiștii acei păduri de cătră domnul inginer urmând măsura pădurii din sus, pe linia petrilor ce desparte proprietatea casii Balși de a domnului Dospinesco, începând de la piatra de la

Roșu până în apa Vasluiului mare, linie care esti neconstestată, atât de domnul Balș cât și de domnul Dospinescu, și pe din jos, pe semnile statornicite în anul trecut de către geometrul Vincler, această linii însă din jos va sluji de despărțirea hotarelor numai până se va urma legala despărțire a hotarului, care are a se face prin osebit inginer și candidat a tribunalului și care va limpezi adevăratul hotar. Pentru care s-au încheet acest prescript verbal.

Iscăliți, p. subprefect Ioan Popovici

Geometru, Costachi Popovici

Iar eu am fost la facerea acestui prescript verbal și la lucrarea cuprinsă în el.

I. Th. Cantacuzin <m.p.>

Asemine și eu, iscălit, M. Dospinescu.

Întocmai cu originalul, p. supref(ect) I. Popovici <m.p.>

¹ Indescifrabil.

XXV.

1864 noiembrie 10. Chitanță de primire a 1000 de lei de la postelnicul Alecu Balș.

Lei 1000, adică una mie lei s-au primit de la dumnealui postelnic Alecul Balș, fiul răposatului logofăt A. Balș, a nu ... afeorosire la ținerea bisericii Sv. Dimitrie pe anul corent (1)864, care s-au închiet la 26 oc(tombrie) acest an, iar de a lor primire s-au dat din partea epitropii chitanție de față.

1864 noemvrie 10, Eșii.

Petrachi Neculai [?] <m.p.>

Toader Balș <m.p.>

On the Life and Activity of Alecu Balș. Unknown Documents (Abstract)

An unpublished set of documents bring new information on the life and activity of the Moldavian boyar Alecu Balș. The 25 documents are related to the family of the Alexandru Balș (1801-1864). His two marriages resulted in two children: Constantin (1827-1855), son of Casandra Cantacuzino (divorced from Alecu Balș in 1833), who was killed in duel by the Austrian Count Stolberg, and Alexandru (1838-1894), son of Princess Elenco Sturdza (divorced from the future Prince Grigore Ghica), daughter of Ioan Sandu Sturdza. The oldest document, from the beginning of the year 1793, centres on the uncle of Alecu Balș, Manolache (1756-1812). The following documents reveal aspects related to the life and activity of Alecu Balș, and his *cursus honorum* can be followed; thus, on the 24th of July 1849, Emperor of Russia, Nicolae I, awarded Alecu Balș the Order of Saint Ann, 2nd class.

The documents present information on the two sons of Alexandru Balș, as well. For example, following the death of Constantin Balș, killed in duel, his father received an emotional letter of condolence signed, on the 6th of June 1855, by 37 Moldavian boyars. The prestige of Alexandru Balș was notorious and cherished, the appreciation letters signed by more than 20 boyars, dated the 29th of April 1836 and the 3rd of March 1837, giving evidence of this.

Keywords: *Balș family, cursus honorum, Moldavian nobility, genealogy, letters, condolences,*

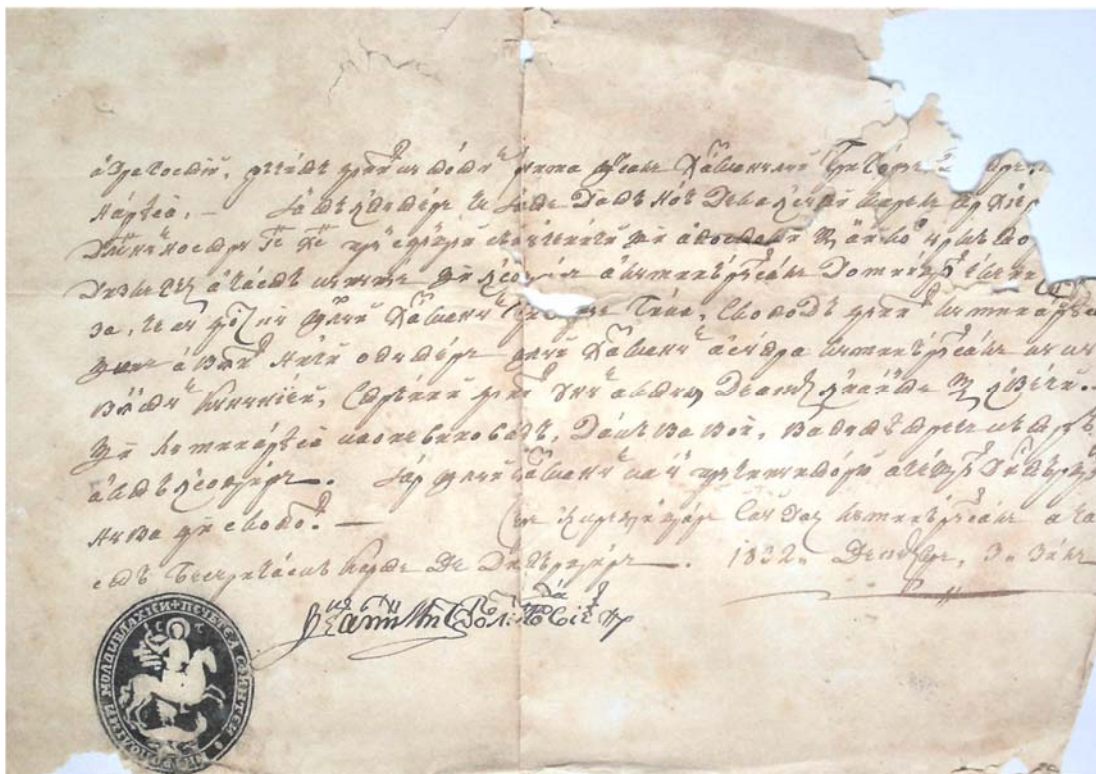

Fig. 1. 1832 decembrie 3. Hotărârea de divorț dintre hatmanul Grigore Ghica și domnița Elenco Sturdza, emisă și iscălită de mitropolitul Moldovei, Veniamin Costachi. Detaliu, ultima filă, 3r.

Handwritten document in Romanian script, dated 1833, detailing a settlement agreement between Alecu Balș and Casandra Cantacuzino regarding property division and divorce. The text is written in a cursive style on aged paper. At the bottom right, the date "1833" and page number "nr. 16" are clearly visible. A signature is present at the bottom left, and another signature is at the bottom right.

Fig. 2. 1833 februarie 16. Învoiala dintre Alecu Balș și Casandra Cantacuzino pentru împărțirea averii, în vederea divorțului.

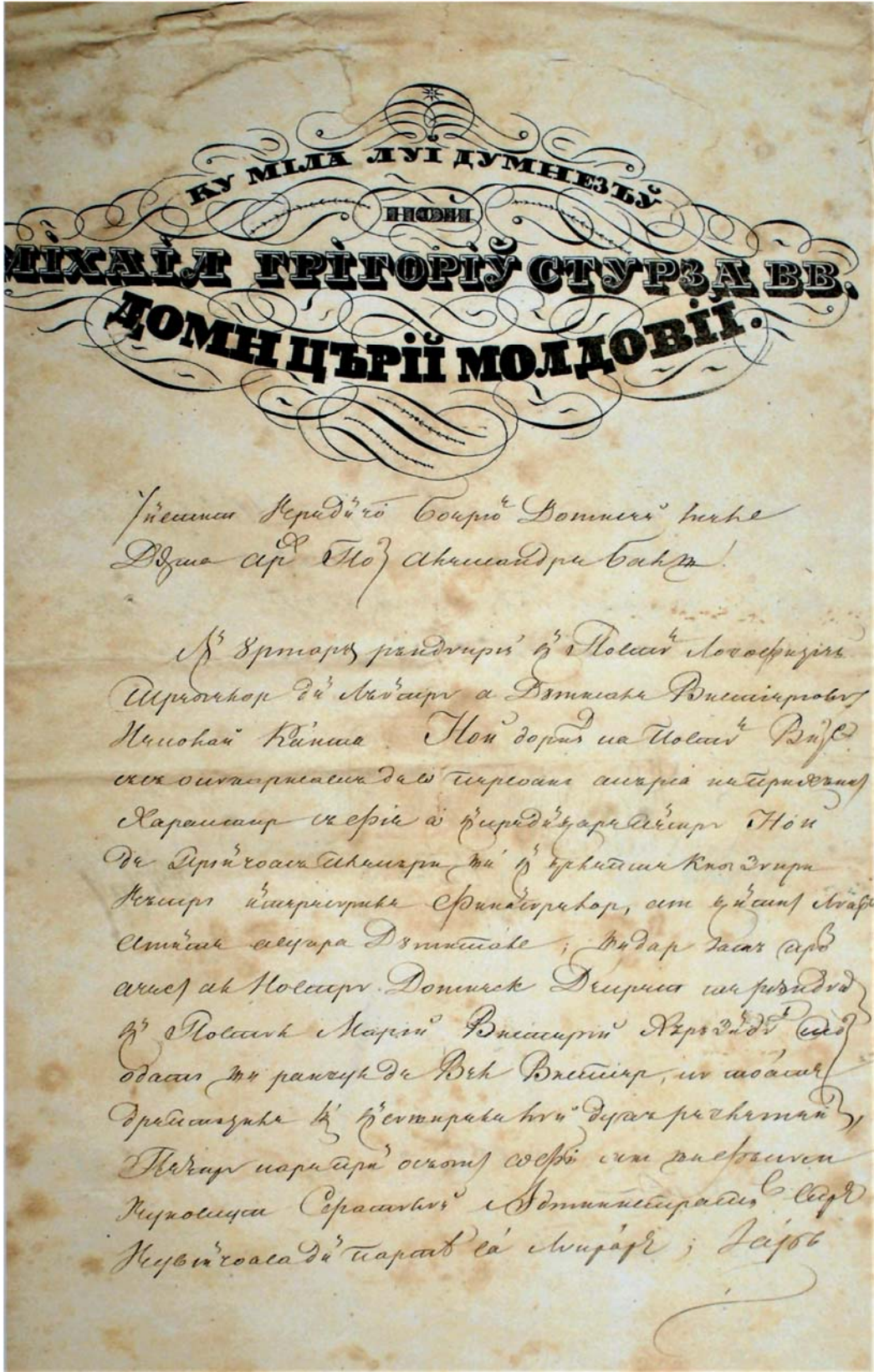

Fig. 3a. 1835 septembrie 24. Mihail Sturdza voievod investește pe Alexandru Balș în dregătoria de mare vistiernic (avers).

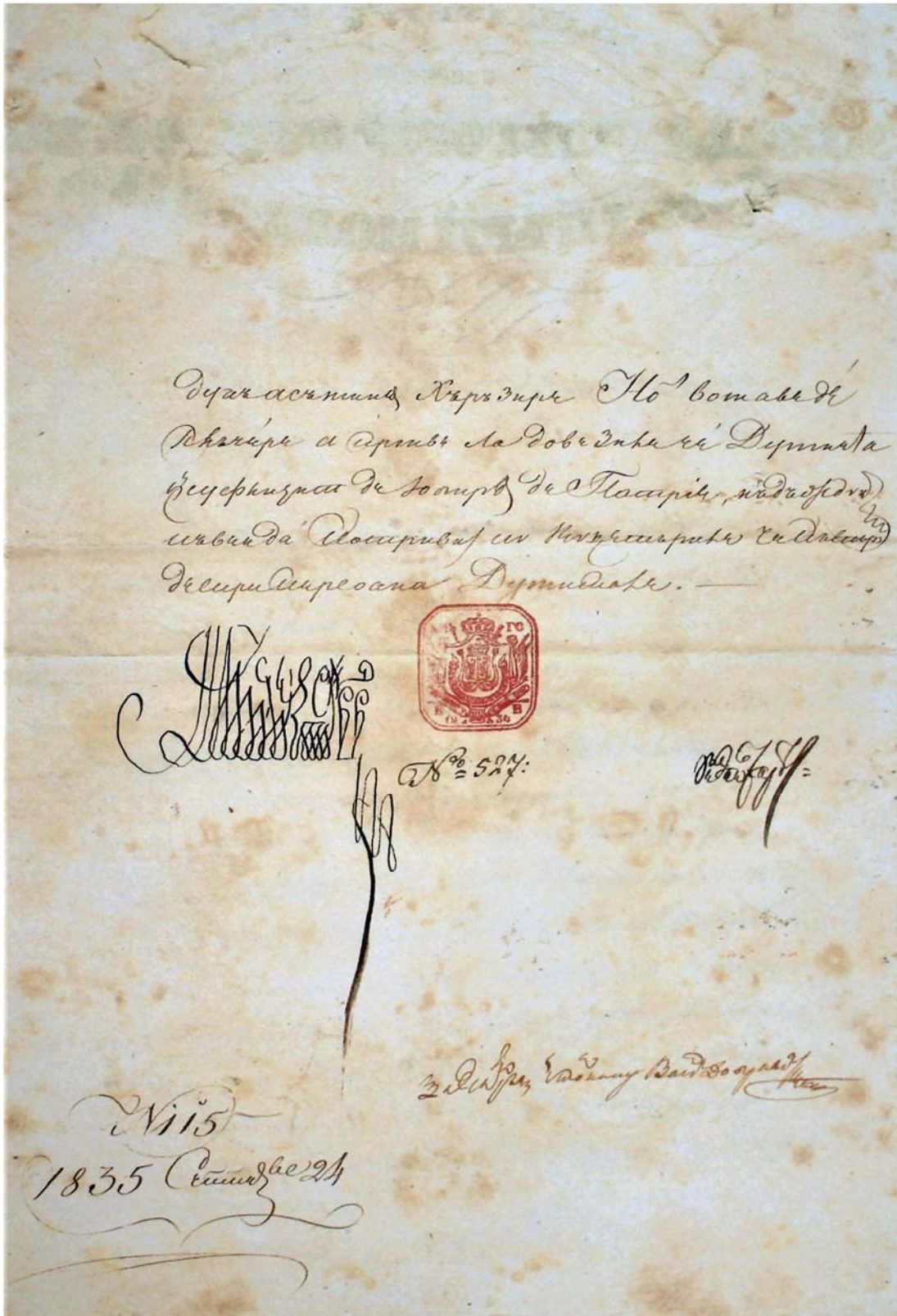

Fig. 3b. 1835 septembrie 24. Mihail Sturdza voievod investește pe Alexandru Balș în dregătoria de mare vistiernic (revers).

Fig. 4. 1848 septembrie 29. Mihail Sturdza voievod imputernicește pe logofătul Alexandru Balș în funcția de președinte al Adunării Obștești, în vederea alegerii a doi deputați.

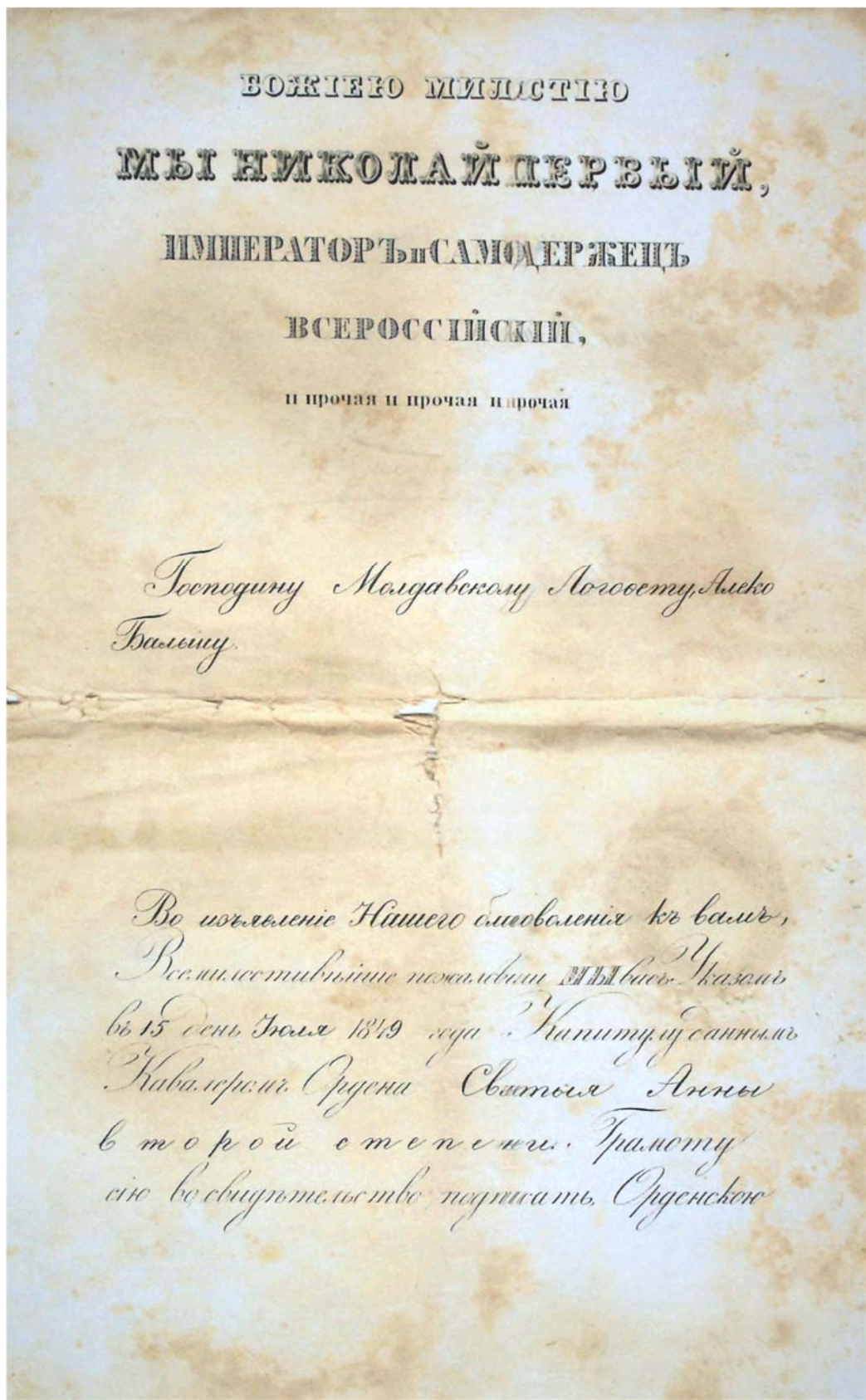

Fig. 5a. 1849 iulie 24. Nicolae I, împăratul Rusiei, acordă Ordinul Sf. Ana, clasa a II-a, logofătului Alecu Balș (avers).

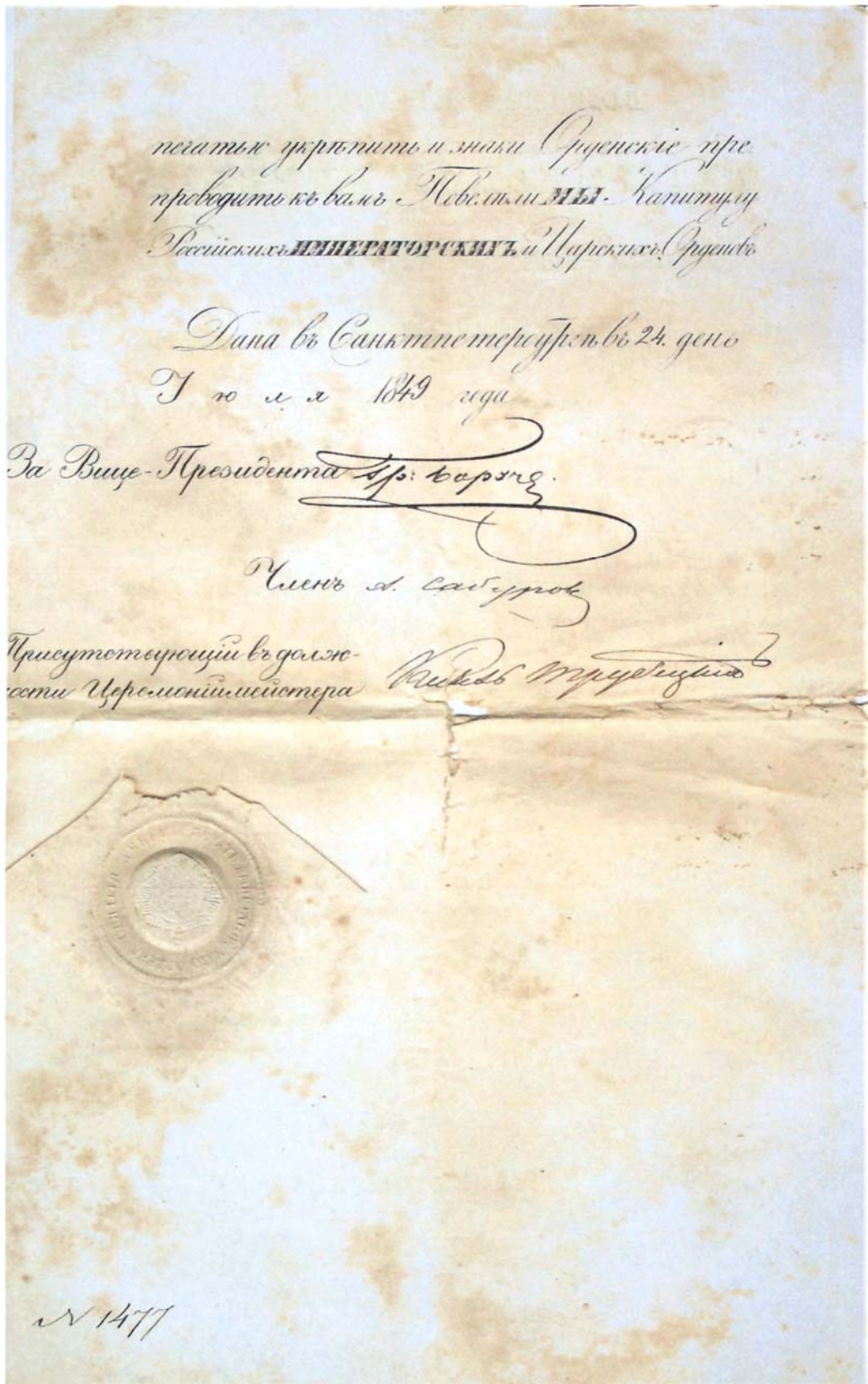

Fig. 5b. 1849 iulie 24. Nicolae I, împăratul Rusiei, acordă Ordinul Sf. Ana, clasa a II-a, logofătului Alecu Balș (revers).

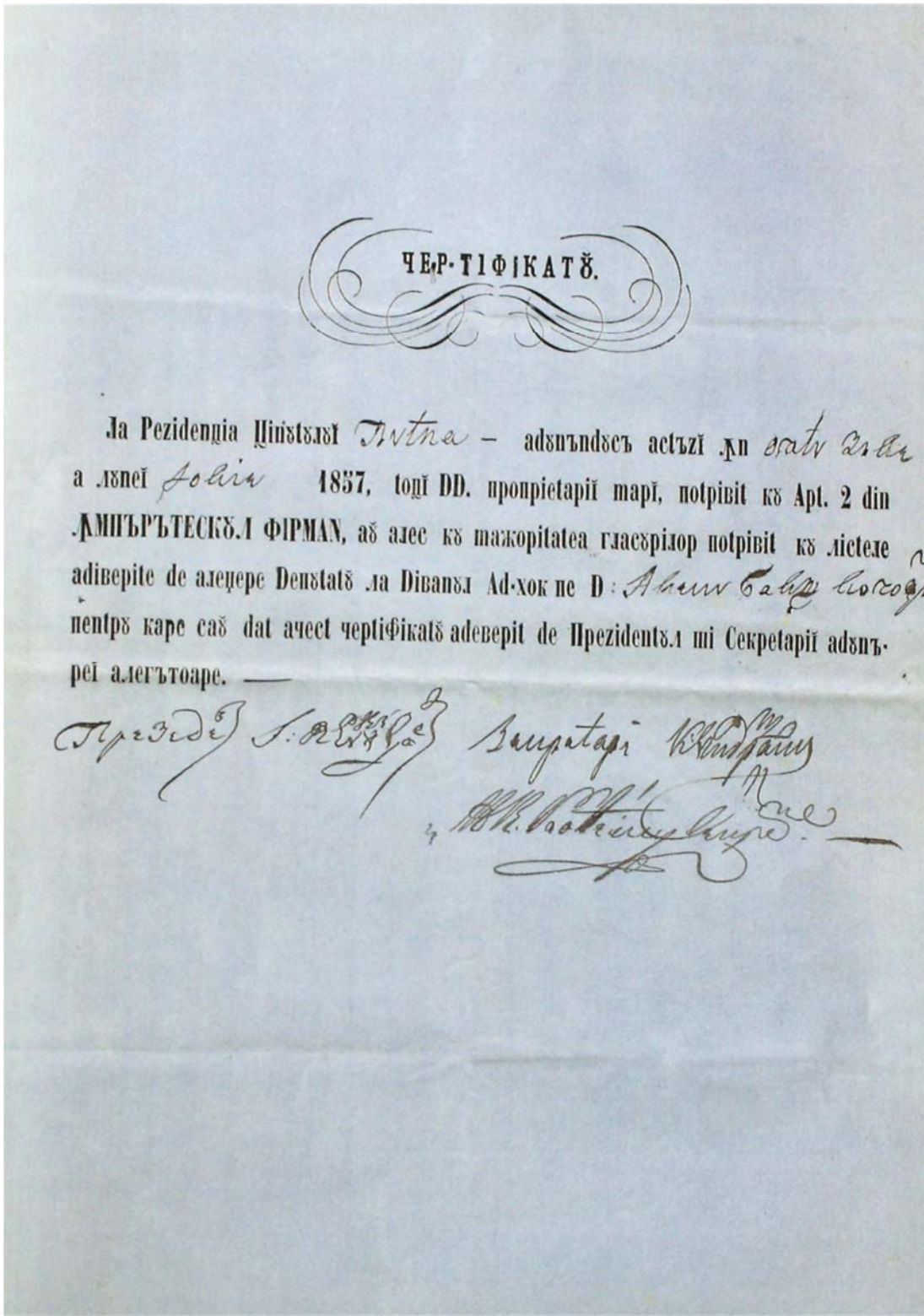

Fig. 6. 1857 iulie 8. Certificat pentru alegerea logofătului Alexandru Balș ca deputat de ținutul Putna în Divanul Ad-hoc al Moldovei.

ti adreptia amintii. Săp. Copăruș mi s'ădăba Pop
apisi go bei adrepta ur Dromis. în Urpindule ofo un tãpã
bri sãpã de tãrã. ————— 1855. iunie 6. Zis
Jami.

A. Jicã
B. Dãria A. Onisã
C. Șapãrã & Co. M.
D. Șapãrã & Co. M.
E. Șapãrã & Co. M.
F. Șapãrã & Co. M.
G. Șapãrã & Co. M.
H. Șapãrã & Co. M.
I. Șapãrã & Co. M.
J. Șapãrã & Co. M.
K. Șapãrã & Co. M.
L. Șapãrã & Co. M.
M. Șapãrã & Co. M.
N. Șapãrã & Co. M.
O. Șapãrã & Co. M.
P. Șapãrã & Co. M.
Q. Șapãrã & Co. M.
R. Șapãrã & Co. M.
S. Șapãrã & Co. M.
T. Șapãrã & Co. M.
U. Șapãrã & Co. M.
V. Șapãrã & Co. M.
W. Șapãrã & Co. M.
X. Șapãrã & Co. M.
Y. Șapãrã & Co. M.
Z. Șapãrã & Co. M.

Fig. 7. 1855 iunie 6. Scrisoarea de condoleanțe transmisă logofătului Alecu Balș, iscălită de 37 de boieri; detaliu.